

PROPISI U OBLASTI SAOBRAĆAJA

Mitrić Vidoje¹

Sažetak: Osnovni cilj ovog istraživanja jeste analiza propisa u oblasti saobraćaja sa posebnim osvrtom na drumski saobraćaj, kako bi se sagledala njihova uloga u unapređenju bezbednosti, efikasnosti i održivosti saobraćajnog sistema. Drumski saobraćaj predstavlja jedan od najvažnijih segmenata transportnog sistema, te su zakonski okviri i regulative ključni za njegovo funkcionisanje. Propisi u ovoj oblasti obuhvataju zakone, pravilnike i standarde koji definišu tehničke uslove za vozila, regulaciju saobraćaja na putevima, prava i obaveze učesnika u saobraćaju, kao i mere za sprečavanje i sankcionisanje prekršaja. Poseban akcenat stavljen je na Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima, koji predstavlja osnovni pravni okvir za regulisanje ove oblasti. Ovo istraživanje ima za cilj da ukaže na značaj usklađivanja domaćih propisa sa međunarodnim standardima, kao i na potrebu kontinuiranog prilagođavanja zakonskog okvira kako bi se odgovorilo na izazove savremenog saobraćaja. Takođe, analiziraće se efekti primene propisa na smanjenje saobraćajnih nezgoda i unapređenje kvaliteta drumskog saobraćaja.

Ključne reči: propisi, drumski saobraćaj, bezbednost, zakon, infrastruktura.

UVOD

Regulisanje saobraćaja na putevima ima dugu istoriju, koja prati razvoj civilizacije i potrebu za organizovanjem kretanja ljudi i robe. Još u antičkom Rimu postojala su pravila koja su uređivala kretanje na glavnim

¹ Apelacioni sud u Novom Sadu, Novi Sad, vidoje.mitric@gmail.com

putevima, dok su u srednjem veku nastale prve takse i regulative za održavanje drumskih infrastruktura. Razvojem industrijske revolucije i pojavom motornih vozila krajem 19. i početkom 20. veka, potrebe za zakonskim regulisanjem saobraćaja postale su sve značajnije. Jedan od prvih koraka u modernom regulisanju saobraćaja bio je uvođenje saobraćajnih znakova i pravila za vozače, kako bi se smanjio broj nesreća i omogućilo efikasno korišćenje puteva. Prvi zakon o saobraćaju donet je u Velikoj Britaniji 1865. godine, poznat kao „Red Flag Act”, kojim su postavljena ograničenja za motorna vozila i obavezna pratnja pešaka sa crvenom zastavicom ispred vozila. Ubrzo su i druge zemlje počele da uvode slične propise prilagođene svojim potrebama.

Na području današnje Srbije, prvi ozbiljni propisi o saobraćaju doneti su u Kraljevini Jugoslaviji tokom 20-ih i 30-ih godina prošlog veka, kada su uvedena pravila za tehnički pregled vozila, vozačke dozvole i osnovna regulacija saobraćaja. Nakon Drugog svetskog rata, sa razvojem motorizacije, doneta su nova zakonska rešenja koja su pratila ubrzani rast broja vozila i modernizaciju puteva.

Danas, propisi u oblasti saobraćaja obuhvataju širok spektar zakona, pravilnika i standarda, čiji je osnovni cilj unapređenje bezbednosti, efikasnosti i održivosti transportnog sistema. U Republici Srbiji ključni zakonski okvir čini Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima, koji je donet 2009. godine, sa značajnim izmenama i dopunama od 2018. godine, a definiše prava i obaveze svih učesnika u saobraćaju, tehničke standarde za vozila i mere za sprečavanje saobraćajnih nesreća. Pored toga, ovaj zakon pruža osnovu za kontinuirano unapređenje infrastrukture i podsticanje inovacija u oblasti transporta.

Razmatranje propisa u oblasti saobraćaja omogućava dublje razumevanje njihovog značaja za društvo, posebno u kontekstu očuvanja ljudskih života, zaštite životne sredine i podrške ekonomskom razvoju. U tom smislu, uloga modernih tehnologija i digitalizacije u saobraćaju postaje sve značajnija, jer doprinosi efikasnijem upravljanju saobraćajem i smanjenju negativnih uticaja na životnu sredinu. Upravo zbog toga je važno analizirati dosadašnji razvoj i aktuelne trendove u ovoj oblasti kako bi se predložila rešenja za buduće izazove.

PRAVNI OKVIR ZA DRUMSKI SAOBRAĆAJ U SRBIJI

Saobraćajno pravo predstavlja skup pravnih normi kojima se regulišu odnosi između subjekata u saobraćaju. Ovo je najkonkretnija, praktična

definicija saobraćajnog prava (Lipovac, 2008). Pravni okvir za drumski saobraćaj u Republici Srbiji definiše zakone, pravilnike i standarde koji regulišu sve aspekte bezbednosti, efikasnosti i održivosti saobraćaja. U Srbiji je ova problematika tradicionalno bila u nadležnosti policije, a tek je po donošenju poslednjeg ZOBS-a nadležnost prenet na civilnu Vladinu Agenciju (Božanić, Dedović, Božović, 2021).

Ključni zakon u ovoj oblasti je Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima (Sl. glasnik RS, 110/2018), koji predstavlja temeljni pravni akt. Njime se definišu prava i obaveze svih učesnika u saobraćaju, tehnički uslovi za vozila, pravila kretanja na putevima, kao i mere za sprečavanje i sankcionisanje prekršaja. Ovaj zakon postavlja osnovne principe upravljanja drumskim saobraćajem u Srbiji. Učesnici u saobraćaju dužni su da se ponašaju u skladu sa propisanim pravilima radi očuvanja bezbednosti i reda na putevima. Regulativa takođe propisuje obavezne tehničke preglede vozila, uslove za registraciju i standarde koji se odnose na ispravnost sistema za kočenje, osvetljenje i emisiju gasova. Uz to, zakon uvodi niz bezbednosnih mera, poput obaveznog korišćenja sigurnosnih pojaseva, ograničenja brzine, pravila o alkoholu i psihoaktivnim supstancama, kao i uslova za prevoz dece.

Pored osnovnog zakona, pravni okvir obuhvata pravilnike i podzakonske akte koji detaljnije regulišu specifične aspekte drumskog saobraćaja. Na primer, Pravilnik o saobraćajnoj signalizaciji usvojen je i objavljen u Sl. glasniku RS, 85/2015, dok je Pravilnik o tehničkim pregledima vozila potvrđen u Sl. glasniku RS, 72/2017. Takođe, Pravilnik o prevozu opasnih materija, koji je donet radi osiguranja sigurnog transporta opasnih supstanci, objavljen je u Sl. glasniku RS, 95/2016, a Pravilnik o obuci vozača, koji detaljno propisuje uslove i kriterijume za sticanje vozačke dozvole, važi od objavljivanja u Sl. glasniku RS, 67/2017 („Zvanični akti Ministarstva unutrašnjih poslova, Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima, 2018, 8).

Srbija je u obavezi da svoje zakonodavstvo usklađuje sa regulativama Evropske unije, što podrazumeva prilagođavanje domaćih propisa međunarodnim standardima. To uključuje uvođenje emisijskih normi EURO 6, implementaciju novih bezbednosnih tehnologija poput sistema za automatsko kočenje i asistenciju vozaču, kao i digitalnih tahografa za praćenje radnog vremena vozača. Značajan korak u ovom procesu je i usklađivanje sa EU standardima, što je potvrđeno rešenjima Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture iz 2020. godine. „Usklađivanje sa EU regulativama predstavlja ključni korak ka modernizaciji saobraćajnog sistema”, (Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, 2020).

Implementacija i nadzor sprovođenja propisa povereni su Ministarstvu unutrašnjih poslova, Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, kao i Agenciji za bezbednost saobraćaja. Dok saobraćajna policija kontroliše saobraćaj i izdaje vozačke dozvole, Agencija promoviše edukaciju i organizuje kampanje o značaju bezbednosti na putevima. Prema izveštaju Agencije za bezbednost saobraćaja iz 2019. godine, značajna unapređenja ostvarena su u urbanim sredinama, dok ruralna područja još uvek zahtevaju dodatne mere i ulaganja. "Prema izveštaju Agencije za bezbednost saobraćaja (2019), ostvareni su značajni napreci u urbanim sredinama, dok ruralne oblasti zahtevaju dodatne mere," (Agencija za bezbednost saobraćaja, 2019).

Iako pravni okvir u Srbiji pokriva većinu aspekata drumskog saobraćaja, njegovo sprovođenje u praksi suočava se sa izazovima. Ograničeni kapaciteti inspeksijskih službi i nedovoljna edukacija učesnika u saobraćaju, posebno mladih vozača, predstavljaju probleme. Pored toga, loše održavanje infrastrukture, naročito u ruralnim područjima, dodatno otežava primenu zakona. Zato je kontinuirano unapređenje zakonodavstva, praćeno ciljnim infrastrukturnim investicijama, imperativ za dalji razvoj. "Kontinuirano unapređenje zakonodavstva i infrastrukturne investicije ključni su za smanjenje broja saobraćajnih nezgoda," (Ministarstvo unutrašnjih poslova, 2021).

Pravni okvir za drumski saobraćaj u Srbiji čini osnovu za održavanje reda i bezbednosti na putevima. Njegovo kontinuirano unapređenje i usklađivanje sa međunarodnim standardima ključni su za smanjenje broja saobraćajnih nezgoda i obezbeđivanje efikasnijeg transportnog sistema.

BEZBEDNOST U DRUMSKOM SAOBRAĆAJU

Bezbednost drumskog saobraćaja je jedna od naučnih disciplina koja primenom naučne metodologije prati, izučava i objašnjava pojavne oblike, (fenomenologiju), uzroke, uslove i druge faktore zbog kojih nastaju pojave koje ugrožavaju ljude i imovinu u saobraćaju, a posebno saobraćajne nezgode (etiologija) i strategiju i taktiku sprečavanja saobraćajnih nezgoda i drugih negativnih pojava u saobraćaju, pri čemu se pored sopstvenih rezultata, koristi i rezultatima drugih naučnih disciplina (Tojagić, 2020).

Na sticanje neophodnih znanja, veština i stavova za bezbedno učešće vozača u drumskom saobraćaju najveći i najneposredniji uticaj svakako imaju saobraćajna kultura u društvu i motivisanost samog vozača za vožnju (Bogojević, 2022).

Savremena tehnologija, uključujući algoritme mašinskog učenja i analizu velikih podataka, igra značajnu ulogu u razvoju sistema bezbednosti. Uvođenje pametne infrastrukture, kao što su povezani semafori i komunikacioni sistemi između vozila, može dodatno poboljšati bezbednost. Ovi sistemi omogućavaju koordinaciju između učesnika u saobraćaju, minimizirajući rizik od sudara (Miladinović, Milošević, Ilić, 2025).

Bezbednost u drumskom saobraćaju predstavlja jedan od ključnih aspekata saobraćajne politike Republike Srbije. Ova oblast je regulisana Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima, kao i nizom pravilnika i strategija koje definišu mere za unapređenje bezbednosti.

Prema podacima Agencije za bezbednost saobraćaja, u 2023. godini u Srbiji je zabeleženo 34.826 saobraćajnih nezgoda, što predstavlja povećanje od 3,2% u odnosu na 2022. godinu. „Ukupno 34.826 nezgoda u 2023. godini jasno ukazuje na potrebu za hitnijim merama bezbednosne kontrole," (Agencija za bezbednost saobraćaja, 2023). Broj poginulih u saobraćajnim nesrećama iznosio je 502 osobe – smanjenje u odnosu na 553 smrtna slučaja prethodne godine – dok je broj teže povređenih učesnika porastao za 5% u odnosu na prethodnu godinu.

Nepropisna brzina je identifikovana kao ključni faktor u 66% saobraćajnih nezgoda sa smrtnim ishodom. „Ministarstvo unutrašnjih poslova navodi: '66% smrtonosnih nezgoda je direktno povezano sa prekoračenjem brzine, što predstavlja ozbiljan izazov za implementaciju mera kontrole,'" (Ministarstvo unutrašnjih poslova, 2023). Takođe, nekorišćenje sigurnosnog pojasa ostaje jedan od najčešćih prekršaja, što dodatno povećava rizik od ozbiljnih povreda.

Srbija je potpisnica međunarodnih saobraćajnih konvencija, kao što su Bečka konvencija o drumskom saobraćaju i Evropski sporazum o glavnim međunarodnim drumskim pravcima (AGR). „Usklađivanje sa normama EU u oblasti tehničke ispravnosti vozila, emisije gasova i radnih uslova profesionalnih vozača ključno je za unapređenje saobraćajne bezbednosti u Srbiji," (Stojanović, B., „Pravna regulativa i evropski standardi u saobraćaju", 2023). Ova usklađenost omogućava primenu naprednih tehnoloških rešenja koja doprinose smanjenju broja nezgoda.

Iako pravni okvir u Srbiji pokriva većinu aspekata drumskog saobraćaja, njegovo sprovođenje u praksi suočava se sa značajnim izazovima. Ograničeni kapaciteti inspeksijskih službi i nedovoljna edukacija učesnika, posebno mladih vozača, predstavljaju ozbiljne probleme. „Prema izveštaju

Ministarstva unutrašnjih poslova, 38% svih saobraćajnih nezgoda izazvano je nepropisnom brzinom, dok su alkohol i psihoaktivne supstance faktori u 27% slučajeva sa smrtnim ishodom," (Ministarstvo unutrašnjih poslova, 2023). Ovi podaci jasno ukazuju na potrebu za jačanjem mera kontrole, uključujući povećanje broja saobraćajnih inspektora i modernizaciju sistema za detekciju prekršaja putem naprednih tehnologija.

Prema izveštaju Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, investicije u putnu infrastrukturu u 2023. godini povećane su za 12% u cilju unapređenja bezbednosti, naročito u ruralnim područjima. „Nove investicije u infrastrukturu predstavljaju temelj za dugoročno unapređenje bezbednosti na putevima," (Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, 2023).

Bezbednost u drumskom saobraćaju ostaje prioritet za Republiku Srbiju. Kontinuirano unapređenje zakonskog okvira, ulaganje u infrastrukturu, primena naprednih tehnologija i ciljane edukacije učesnika u saobraćaju ključni su za smanjenje broja saobraćajnih nezgoda i zaštitu života građana. „Efikasna primena zakonskih mera, praćena stalnim ulaganjem u savremene tehnologije, neophodna je za postizanje značajnog smanjenja saobraćajnih nesreća," (Evropska komisija, 2023).

USAGLAŠAVANJE DOMAĆIH PROPISA SA MEĐUNARODNIM STANDARDIMA

Usaglašavanje domaćih propisa sa međunarodnim standardima u oblasti drumskog saobraćaja predstavlja ključnu komponentu u procesu unapređenja saobraćajne bezbednosti i efikasnosti saobraćajnog sistema u Srbiji. U okviru istraživačkog rada, cilj je analizirati kako se srpski propisi o drumskom saobraćaju usklađuju sa međunarodnim zakonodavstvom i standardima, kao i identifikovati izazove i prednosti ovog procesa. Poseban fokus stavlja se na analizu dosadašnjih napora u harmonizaciji domaćih zakona sa zahtevima Evropske unije, ali i na identifikaciju oblasti u kojima postoji prostor za dodatno unapređenje.

Srpska legislativa u oblasti drumskog saobraćaja, iako dobro razvijena, mora da bude u skladu sa globalnim i evropskim normama kako bi se omogućilo nesmetano funkcionisanje saobraćajnog sistema, unapredila bezbednost i smanjio broj saobraćajnih nezgoda. Evropska unija, kao najvažniji međunarodni partner Srbije, postavila je visoke standarde u pogledu bezbednosti saobraćaja, emisije gasova, bezbednosti vozila i

prava učesnika u saobraćaju. Proces usklađivanja domaćih propisa sa zakonodavstvom EU postavlja konkretne zadatke za reformu postojećih pravnih akata, kao i za implementaciju novih tehnologija i metoda u saobraćaju.

Jedan od ključnih aspekata usklađivanja je zakonska harmonizacija sa evropskim normama. To podrazumeva promene i dopune Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima, kao i drugih povezanih zakona i pravilnika, u skladu sa regulativama Evropske unije. Na primer, usklađivanje sa pravilima o emisijama iz vozila, kao i sa standardima za tehničke preglede i registraciju vozila, omogućava Srbiji da se približi EU standardima i smanji štetne posledice po životnu sredinu. Pored toga, harmonizacija zakonodavstva otvara mogućnosti za razvoj modernijih sistema za nadzor i kontrolu saobraćaja, što dodatno doprinosi povećanju efikasnosti i smanjenju broja nesreća.

Takođe, usaglašavanje sa normama za saobraćajnu signalizaciju i bezbednost vozila predstavlja važan korak ka većem usklađivanju sa međunarodnim standardima. Evropski pravilnici, kao što su regulative o sigurnosti vozila, obaveznoj upotrebi sigurnosnih pojaseva, kao i o sistemima za automatsko kočenje, postavljaju jasne zahteve koje treba implementirati kroz domaće zakone i pravilnike.

Obuka vozača i edukacija učesnika u saobraćaju takođe se mora uskladiti sa međunarodnim praksama. Evropska unija propisuje standarde za obuku vozača, posebno kroz obavezne kurseve za vozače profesionalaca i obaveznu edukaciju o bezbednosti saobraćaja. Srbija je potpisnica nekoliko važnih međunarodnih konferencija i sporazuma, uključujući Bečku konvenciju o saobraćajnim znacima i signalizaciji (1968), Ženevsku konvenciju o drumskom saobraćaju (1949), kao i AETR sporazum o radnom vremenu vozača i korišćenju tahografa. Ovi sporazumi ne samo da definišu pravila za bezbedno kretanje u međunarodnom saobraćaju, već predstavljaju ključne temelje za usklađivanje sa globalnim standardima. Poseban značaj ima Bečka konvencija, koja osigurava univerzalno prepoznavanje saobraćajnih znakova i signalizacije, čime se olakšava komunikacija i povećava bezbednost na putevima širom sveta. AETR sporazum, s druge strane, doprinosi zaštiti radnih prava vozača i povećava efikasnost transportnog sistema kroz regulisanje radnih sati. U tom kontekstu, fokus će biti na analizi postojećih obrazovnih programa u Srbiji, kao i na načinima njihovog prilagođavanja zahtevima međunarodnih konvencija, sa ciljem unapređenja kvaliteta obuke i usklađenosti sa globalnim standardima.

Izazovi u procesu usklađivanja uključuju prepreke u implementaciji novih tehnologija, kao što su digitalni tahografi i sistemi za praćenje saobraćaja. Takođe, postojanje različitih pristupa u zakonodavstvu, tehničkim standardima i obuci može otežati harmonizaciju, zbog čega je važno razviti jasnu strategiju za postepeno uvođenje novih standarda. Uvođenje ovih standarda zahteva ne samo tehničku adaptaciju već koordinaciju između različitih sektora kako bi se osigurala što šira primena i efikasnost u praksi.

IZAZOVI I PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE PROPISA U OBLASTI DRUMSKOG SAOBRAĆAJA

Iako postoje jasni zakoni i pravilnici u oblasti drumskog saobraćaja u Srbiji, suočavamo se sa brojnim izazovima u implementaciji i sprovođenju tih propisa. Jedan od ključnih problema jeste nepoštovanje saobraćajnih pravila od strane učesnika u saobraćaju, što se manifestuje kroz česta prekoračenja brzine, vožnju pod uticajem alkohola, nepravilno parkiranje i druge prekršaje koji ugrožavaju bezbednost. Takođe, neadekvatno održavanje infrastrukture u ruralnim i urbanim područjima, sa oštećenim putevima i nedostatkom adekvatne signalizacije, dodatno povećava rizik od saobraćajnih nezgoda. Pored toga, nedovoljna edukacija vozača, naročito mladih, o pravilima saobraćaja, bezbednosnim merama i odgovornom ponašanju na putevima, predstavlja još jedan ozbiljan izazov.

Problemi u oblasti tehničke ispravnosti vozila takođe nisu zanemarljivi. Mnogi vozači ne poštuju obavezu redovnih tehničkih pregleda, što znači da na putevima često imamo vozila koja nisu tehnički ispravna. Takođe, nepostojanje efikasnog sistema za proveru ispravnosti vozila u realnom vremenu, kao i neadekvatna kontrola vozila pre nego što se registruju ili učestvuju u saobraćaju, predstavlja značajan problem za bezbednost na putevima.

Prema statističkim podacima Agencije za bezbednost saobraćaja, u Republici Srbiji je tokom 2022. godine u saobraćajnim nezgodama poginulo 535 osoba, dok je u 2021. godini taj broj iznosio 521. Broj poginulih na putevima poslednjih godina varira, ali se ukazuje na trend rasta povreda i nezgoda sa teškim posledicama, pri čemu neispravna vozila i nesavesno ponašanje vozača značajno doprinose ovim negativnim ishodima.

Predlozi za poboljšanje bezbednosti i efikasnosti

Da bi se unapredila bezbednost i efikasnost u drumskom saobraćaju, potrebno je fokusirati se na nekoliko ključnih oblasti:

Poboljšanje infrastrukture – investiranje u modernizaciju i održavanje puteva, naročito u ruralnim i slabije razvijenim područjima, ključno je za smanjenje rizika. To uključuje obnovu puteva, postavljanje savremene saobraćajne signalizacije, kao i instalaciju svetlosnih sistema na kritičnim lokacijama.

Unapređenje tehničkih pregleda – razvoj sistema za praćenje tehničke ispravnosti vozila u realnom vremenu i strožije kontrole vozila pre registracije.

Stroža kontrola i sankcionisanje – korišćenje savremenih tehnologija, kao što su kamere za merenje brzine, digitalni tahografi i sistemi za detekciju alkohola, može doprineti efikasnijem praćenju saobraćajnih prekršaja. Takođe, jačanje uloge saobraćajnih inspekcija i policije u prepoznavanju i sankcionisanju prekršaja, sa strožim kaznama za vožnju pod uticajem alkohola i prekoračenje brzine, može pomoći u smanjenju broja nezgoda.

Edukacija vozača i šira javna kampanja – organizovanje redovnih kampanja za podizanje svesti o bezbednosti saobraćaja i odgovornom ponašanju na putevima od ključne je važnosti. Obuka vozača, naročito mladih, i njihovo obrazovanje o sigurnosti saobraćaja, pravilima vožnje i pravilnoj upotrebi sigurnosnih pojaseva trebalo bi da postane obavezni deo vozačkih ispita. Takođe, važno je ulagati u obuke za profesionalne vozače, kako bi se minimizirali rizici u transportu. Modernizacija tehničkih pregleda i kontrole vozila – uvođenje savremenih tehnologija za proveru tehničke ispravnosti vozila, kao što su digitalni sistemi za detekciju nesreća i neispravnosti vozila, može doprineti povećanju sigurnosti. Takođe, redovni tehnički pregledi, obavezna registracija vozila na osnovu savremenih ekoloških i bezbednosnih standarda, kao i uvođenje strožih kontrola ispravnosti vozila pre nego što se upuste u saobraćaj, mogu značajno smanjiti broj vozila koja predstavljaju pretnju za bezbednost. Usmeravanje na preventivne mere – uvođenje preventivnih programa, kao što su sigurnosni kursevi za vozače, obavezne edukacije o upotrebi sigurnosnih pojaseva i preventivne provere stanja vozila, može imati dugoročne pozitivne efekte na smanjenje broja nezgoda. Takođe, važno je obezbediti povoljne uslove za razvoj alternativnih vidova prevoza, kao što su biciklističke staze i pešačke zone, kako bi se smanjila gužva na putevima i omogućila sigurna kretanja za sve učesnike. Usaglašavanje sa

međunarodnim standardima – postepenim usklađivanjem domaćih propisa sa zakonodavstvom Evropske unije, kao i međunarodnim normama, Srbija bi mogla da poboljša kvalitet saobraćaja smanji broj saobraćajnih nesreća i poveća sigurnost na putevima. Uvođenje novih tehnologija, kao što su automatski sistemi za kočenje, digitalni tahografi, i proširena upotreba sistema za nadzor saobraćaja, može doprineti većoj efikasnosti i bezbednosti u saobraćaju.

ZAKLJUČAK

Istraživanje usklađivanja domaćih propisa u oblasti drumskog saobraćaja sa međunarodnim standardima, kao i analiza izazova i preporuka za unapređenje bezbednosti i efikasnosti, ukazuju na potrebu za sveobuhvatnom reformom i implementacijom savremenih rešenja. Iako Republika Srbija već ima razvijen pravni okvir za regulaciju drumskog saobraćaja, postoje značajni izazovi u oblasti implementacije propisa, poštovanja saobraćajnih pravila, održavanja infrastrukture i edukacije vozača. Ovi problemi mogu dovesti do povećanog broja saobraćajnih nezgoda i ugrožavanja bezbednosti učesnika u saobraćaju.

Usmeravanje na preventivne mere, uvođenje novih tehnologija i usklađivanje sa međunarodnim standardima, posebno sa standardima Evropske unije, predstavlja temelj za postizanje visoke bezbednosti u drumskom saobraćaju. Implementacijom ovih preporuka, Srbija može značajno poboljšati efikasnost saobraćajnog sistema i smanjiti rizik od saobraćajnih nezgoda, čime bi doprinosila sigurnosti svih učesnika u saobraćaju i postizanju dugoročne održivosti saobraćajnog sistema.

Ključne preporuke uključuju modernizaciju puteva i postavljanje savremene signalizacije radi smanjenja rizika od nezgoda, kao i razvoj inteligentne infrastrukture sa senzorima i kamerama za praćenje saobraćaja. Edukacija vozača, naročito mladih, treba da postane prioritet kroz obavezne kurseve i kampanje koje promovišu odgovorno ponašanje u saobraćaju.

Pored toga, neophodno je uvođenje strožih kaznenih mera za prekršaje, automatizovanih sistema nadzora, te nasumičnih tehničkih pregleda vozila kako bi se osigurala njihova ispravnost. Usmeravanje na preventivne mere, poput identifikacije rizičnih zona i podsticanja odgovornog ponašanja vozača, može doprineti smanjenju broja nezgoda.

Primena novih tehnologija, poput sistema asistencije vozaču i digitalnih rešenja za kontrolu, zajedno sa usklađivanjem sa evropskim standardima, ključna je za dugoročno unapređenje saobraćaja. Ove mere ne samo da bi

značajno poboljšale bezbednost, već bi i povećale efikasnost i održivost transportnog sistema u Srbiji.

LITERATURA

1. Stojanović, B. (2019). *Usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije u oblasti saobraćaja*. Beograd: Evropski institut.
2. Božanić, V., Dedovic, V., & Božović, M. (2021). Increasing the level of traffic safety – the role of standardization in the field of vehicle control and testing in Serbia. *Journal of Road and Traffic Engineering*, 67(2), 69-75. <https://doi.org/10.31075/PIS.67.02.0>
3. Lipovac K. (2008) Bezbednost saobraćaja, Beograd: Službeni list SRJ
4. Tojagić M. (2020) Bezbednost drumskog saobraćaja, Novi Sad: Fakultet za ekonomiju i inženjerski menadžment
5. Miladinović V., Milošević D., Ilić D. (2025) Vozna dinamika, Novi Sad: Fakultet za ekonomiju i inženjerski menadžment
6. Bogojević R. (2022) Kultura bezbednosti u drumskom saobraćaju, *Evropsko zakonodavstvo* 77-78, 205-219, https://doi.org/10.18485/iipe_ez.2022.21.77_78.13
7. Agencija za bezbednost saobraćaja. (2023). Statistika nezgoda 2023. Beograd: Agencija za bezbednost saobraćaja.
8. Ministarstvo saobraćaja. (2023). Izveštaj o bezbednosti na ruralnim putevima. Beograd: Ministarstvo saobraćaja.
9. Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture. (2023). Investicije u putnu infrastrukturu. Beograd: Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture.
10. Ministarstvo unutrašnjih poslova. (2023). Izveštaj o saobraćajnoj bezbednosti. Beograd: Ministarstvo unutrašnjih poslova.
11. Agencija za bezbednost saobraćaja. (2024). Preliminarni izveštaj o saobraćajnoj bezbednosti. Beograd: Agencija za bezbednost saobraćaja.
12. Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima. (2018). Službeni glasnik RS, br. 110/2018.
13. Pravilnik o saobraćajnoj signalizaciji. (2015). Službeni glasnik RS, br. 85/2015.
14. Pravilnik o tehničkim pregledima vozila. (2017). Službeni glasnik RS, br. 72/2017.
15. Pravilnik o prevozu opasnih materija. (2016). Službeni glasnik RS, br. 95/2016.

16. Pravilnik o obuci vozača. (2017). Službeni glasnik RS, br. 67/2017.
17. Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture. (2020). Rešenja o usklađivanju sa EU regulativama. Beograd: Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture.
18. Agencija za bezbednost saobraćaja. (2019). Izveštaj o sprovođenju propisa u urbanim i ruralnim sredinama. Beograd: Agencija za bezbednost saobraćaja.
19. Ministarstvo unutrašnjih poslova. (2021). Izveštaj o unapređenju bezbednosti na putevima. Beograd: Ministarstvo unutrašnjih poslova.

TRAFFIC REGULATIONS

Vidoje Mitrić

Abstract: *The main goal of this research is to analyze regulations in the field of traffic, with a special focus on road traffic, in order to understand their role in improving the safety, efficiency, and sustainability of the traffic system. Road traffic represents one of the most important segments of the transport system, and therefore legal frameworks and regulations are essential for its functioning. Regulations in this area include laws, rulebooks, and standards that define technical requirements for vehicles, traffic regulation on roads, the rights and obligations of traffic participants, as well as measures for preventing and sanctioning violations. Special emphasis is placed on the Law on Road Traffic Safety, which represents the fundamental legal framework for regulating this field. The aim of this research is to highlight the importance of harmonizing national regulations with international standards, as well as the need for continuous adaptation of the legal framework to respond to the challenges of modern traffic. The effects of the implementation of these regulations on reducing traffic accidents and improving the quality of road traffic will also be analyzed.*

Keywords: *regulations, road traffic, safety, law, infrastructure.*